

Livsmedelsverkets utsädesenhet

Utsädesodlarens minneslista

När man grundar odlingar för produktion av certifikatutsäde finns det skäl att kontrollera några saker för att undvika onödiga förkastanden. Nedan finns en lista över sådant som man bör komma ihåg. Mer information om ämnet finns i anvisningen *Certifieringskrav som berör utsädesproduktionen* på Livsmedelsverkets webbplats (ruokavirasto.fi/sv/ → [Om oss](#) → [Tjänster](#) → [Guider och blanketter](#) → [Företag](#) → [Växtproduktionsbranschen](#) → [Anvisningar för utsädeskontroll](#)).

1. **Kontrollera förfrukten på alla skiften där du producerar utsäde.** Under de föregående åren kan på skiftet ha odlats:

- en annan art
- samma sort av samma art, om förfruktsodlingen grundades med certifikatutsäde eller odlingsgranskades.

Som förfrukt duger inte:

- en annan sort av samma art (höst- och vårvete samt vår- och höstråg räknas som samma art)
- samma sort som man producerar utsäde av, om förfruktsodlingen inte grundades med certifikatutsäde eller odlingsgranskades.
- till vallväxterna naturvårdsåker, trädesvall, fodervall e.d., om det inte kan klargöras att den art som ska odlas till utsäde inte har ingått i förfruktsodlingen. Om växtbeståndet grundades med certifikatutsäde kan Livsmedelsverket med hjälp av grundutsädets handelspartibeteckning utreda vilka arter och sorter som användes för grundandet.

Nedan beskrivs hur många år som ska ha förflutit sedan man senast odlade ett parti av en annan sort av samma art eller samma sort av okänd äkthet på skiftet.

Enligt Livsmedelsverkets tolkning kan ocertifierat utsäde av ärt, havre, korn och vete fås dugligt som förfrukt, om ett officiellt prov från föregående års skörd godkänns i Livsmedelsverkets sortäktetsgranskning. Ett prov som tagits av en officiell provtagare ska vara framme vid Livsmedelsverket senast 31.5.

2. Den uppdaterade sortgrupperingen för ärt, havre, korn och vete finns på Livsmedelsverkets webbplats (ruokavirasto.fi/sv/ → [Om oss](#) → [Tjänster](#) → [Guider och blanketter](#) → [Företag](#) → [Växtproduktionsbranschen](#) → [Anvisningar för utsädeskontroll](#)) under punkten *Sortkännetecken och sortbegränsningsgrupper*. Det rekommenderas att sorter som hör till samma grupp inte odlas på samma lägenhet.

För raps och rybs är sortbegränsningarna fortfarande i kraft. Om man producerar utsäde av raps får endast en rapssort i taget odlas på lägenheten. Detsamma gäller för rybs. En vår- och en höstsort av samma art får dock produceras samtidigt på lägenheten.

3. Skördeår för utsädesodlingar av vall- och vallbaljväxter:

- **Klöver, rödsvingel och rajgräs:** fröskörd får bärgas under tre år i följd
- **Ängssvingel:** fröskörd får bärgas under fyra år i följd
- **Timotej, rörfen, vit sötväppling och getruta:** fröskörd får bärgas under fem år i följd
- **Rörsvingel:** fröskörd får bärgas under sex år i följd.

4. **Den övriga produktionen av en sort som odlas till utsäde**, såsom malt- eller foderodling, måste grundas med minst samma utsädesklass som utsädesodlingen. Den övriga produktionen måste också odlingsgranskas och behandlas som en del av utsädesodlingen.
  5. Vid utsädesproduktion av hampa, bondböna, vall- och vallbaljväxter, råg, rågvete, raps, rybs samt oljekummin krävs **isoleringsavstånd** till andra odlingar av samma art för att förhindra korsningar. De artvisa avstånden finns på nästa sida. Kravet på isoleringsavstånd gäller alla odlingar av samma art, oberoende av vem som är ägare till den andra odlingen eller vad användningsändamålet är.
  6. **En utsädesodling får inte placeras på ett observationsskifte för flyghavre (ett skifte som är under uppsikt). På ett observationsskifte får inte odlas havre eller en sort som man producerar utsäde av på lägenheten.**
  7. **Det är inte tillåtet att bekämpa flyghavre i en utsädesodling.**
  8. **När en odlare skaffar tillskottsåker** genom köp, arrende eller på något annat sätt, är det värt att allra först kontrollera flyghavresituationen på skiftet hos kommunens landsbygdsnäringsmyndighet. Om åkern finns med i registret finns det skäl för odlaren att kontakta Livsmedelsverket för att beviljas undantagslov. Anvisningar i anslutning till det här finns på adressen ruokavirasto.fi/sv/ → [Om oss](#) → [Tjänster](#) → [Guider och blanketter](#) → [Företag](#) → [Växtproduktionsbranschen](#) → [Anvisningar för utsädeskontroll](#) under punkten *Förvärv av tillskottsåker som finns i kommunens flyghavrerregister till en utsädesodlingsgård*. Blanketten för ansökan om undantagslov finns på adressen ruokavirasto.fi/sv/ → [Om oss](#) → [Tjänster](#) → [Guider och blanketter](#) → [Företag](#) → [Växtproduktionsbranschen](#) → [Blanketter för utsädeskontroll](#) under punkten *Ansökan om undantagslov för förvärv av tillskottsåker som finns i kommunens flyghavrerregister*.
- Det är på odlarens ansvar att se till att behövliga undantagslov är i kraft under den innevarande växtperioden. Ett föråldrat undantagslov kan medföra att utsädesodlingen inte godkänns.
9. **En utsädesodling får inte tröskas förrän den har granskats.**
  10. **Odlaren kan med fördel samla ihop de behövliga uppgifterna åt odlingsgranskaren i förväg.** Granskaren behöver garantibevis, faktura eller motsvarande dokument för grundutsädet samt förfruktsuppgifter från skiftesbokföringen, skiftesnummer och arealer. Skifteskartorna underlättar granskarens arbete.
  11. Skiftes- och förfruktsuppgifterna för en sort som odlas till utsäde skrivs ut på odlingsgranskningsprotokollet direkt från stödsystemet. **Det finns alltså skäl för odlaren att försäkra sig om att alla arter och sorter är rätt anmälda i stödansökan.**

Tilläggsinformation ges av:

Toni Valo (toni.valo@ruokavirasto.fi)	tfn 050 471 7076
Maarit Markkula (maarit.markkula@ruokavirasto.fi)	tfn 040 846 9148
Kaarina Paavilainen (kaarina.paavilainen@ruokavirasto.fi)	tfn 040 833 2480
Ritva Vallivaara-Pasto (ritva.vallivaara-pasto@ruokavirasto.fi)	tfn 040 833 2482

En myndighets verksamhet ska basera sig på en befogenhet som föreskrivs i lag och myndighetsutövningen ska följa lagen. Myndigheternas anvisningar är till sin rättsliga natur inte bindande för andra myndigheter eller aktörer. Frågor som gäller tillämpandet av lagstiftningen avgörs i sista hand av en domstol. I Livsmedelsverkets anvisningar ingår såväl direkta citat ur lagstiftningen som tolkningar av hur lagstiftningen ska tillämpas. Tolkningarna som framförs i anvisningen är Livsmedelsverkets syn på hur lagstiftningen borde tillämpas.

Förfruktskraven varierar artvis

Hur många år som ska ha förflutit, sedan man senast odlade en annan sort av samma art eller samma sort av okänd äkthet på odlingen:

- spannmål	2 år vid produktion av en basutsädesklass 1 år vid produktion av en certifikatutsädesklass
- vallväxter	2 år (anläggningsåret räknas inte som förfruktsår)
- vallbaljväxter (bl.a. klöver)	3 år (anläggningsåret räknas inte som förfruktsår)
- ärt	2 år
- bondböna	2 år
- lin	1 år
- raps	5 år
- rybs	5 år
- kummin (som oljeväxt)	2 år

För höstspannmål samt höstrybs- och raps är anläggningsåret det första förfruktsåret.

Isoleringsavstånd som krävs från en utsädesodling till växtbestånd med en annan sort av samma art eller där sorten är okänd

	Basutsäde	Certifikatutsäde
- råg	300 m	250 m
- rågvete (självpollinerande)	50 m	20 m
- raps, utom hybrider	200 m	100 m
- rybs, utom hybrider	400 m	200 m
- hybridraps	500 m	300 m
- hybridrybs	500 m	300 m
- kummin (som oljeväxt) hampa (dioika sorter)	400 m	200m

För vall- och vallbaljväxter:

Odlingen över 2 ha:

Basutsäde	100 m
Certifikatutsäde (utsädesklass)	50 m

Odlingen under 2 ha:

Basutsäde	200 m
Certifikatutsäde (utsädesklass)	100 m

För bondböna och lupiner:

Granskning för klasserna B och C1:

Odlingens storlek högst 2 ha	200 m
Odlingens storlek över 2 ha	100 m

Granskning för klass C2:

Odlingens storlek högst 2 ha	100 m
Odlingens storlek över 2 ha	50 m

OBS! Rova, kinakål och rybs är av samma art och kan korsa sig med varandra. Detsamma gäller för kålrot och raps.

Exempel på hur man enligt Livsmedelsverkets tolkning borde agera

Exempel 1

En odlare har ett observationsskifte för flyghavre. Hen tänker odla Elmer-korn på observationsskiftet. Elmer-korn odlas också på skiften i utsädesproduktion på lägenheten.

Odlaren bör inte så Elmer-korn på observationsskiftet, eftersom man på ett observationsskifte inte får odla en sort som man producerar utsäde av. På ett observationsskifte får man inte heller odla havre. Odlaren kan däremot så t.ex. Vilde-korn på observationsskiftet.

Exempel 2

En odlare har mellan två och fyra observationsskiften för flyghavre i sin besittning. Hen tänker producera utsäde av havre, vete, bondböna och ängssvingel på sin lägenhet.

Utsädesproduktion av havre är inte möjlig på lägenheten, eftersom det finns mer än ett observationsskifte. Utsädesproduktion av vete, bondböna och ängssvingel är möjlig, eftersom det finns högst fyra observationsskiften. Ett femte observationsskifte skulle medföra att utsädesproduktion inte är möjlig på lägenheten. Skiften som beviljats undantagslov av Livsmedelsverket räknas inte med i antalet observationsskiften som begränsar utsädesodlingen.

Exempel 3

En odlare har utsädesodling av en viss sort på flera jordbruksskiften. På högst två jordbruksskiften observeras sammanlagt högst åtta flyghavreindivider.

Skörden från de flyghavrefria skiftena kan godkännas för utsädesproduktion, om det är möjligt att bärga och lagra skörden utan risk för att flyghavre hamnar i utsädesskörden. Utsädesodlingen skulle förkastas i sin helhet, om flyghavre hittades på fler än två jordbruksskiften, eller fler än åtta exemplar på odlingen.

Exempel 4

En odlare tänker grunda en utsädesodling av Saija-rödkläver sommaren 2023. Förfrukterna på skiftet har varit korn (2022), korn (2021) och fodervall (2020).

Förfruktskravet för rödkläver är tre år. Arten av fodergräsfröblandning bör identifieras. Ingen annan art av rödkläver får förekomma i fröblandningen.

Exempel 5

En odlare tänker producera utsäde av utsädesklass C2 av Aslak-havre. Dessutom tänker hen odla havre till foder.

Fodersädsodlingen måste grundas med utsäde av minst samma utsädesklass som utsädesodlingen, om odlaren uttryckligen vill producera foderhavre av sorten Aslak. En sådan övrig produktion av en sort som odlas till utsäde måste också alltid odlingsgranskas. Stamutsäde- och granskningskrav finns inte, då foderproduktionen sker genom användning av en annan sort än utsädessort.

Exempel 6

En odlare har en utsädesodling med 14 ha Tuukka-timotej i avsikt att producera utsäde av utsädesklass C. Utsädesodlingen består av tre skiften av storlekarna 8 ha (skifte A), 4 ha (skifte B) och 2 ha (skifte C). De närmaste övriga skiftena där det odlas timotej är:

- en oslagen träda på 15 m:s avstånd från skifte A, där det växer nästan enbart timotej. Skiftet har en annan ägare och sorten är okänd.
- en oslagen träda på 75 m:s avstånd från skifte B, där det växer nästan enbart timotej. Skiftet har en annan ägare och sorten är okänd.
- ett skifte för grönfoderproduktion på 10 m:s avstånd från skifte C.

Den oslagna timotejåkeren nära skifte A medför att skifte A delvis förkastas, eftersom kravet på 50 m:s isoleringsavstånd inte uppfylls. Vem som är ägare till trädesåkeren inverkar inte på beslutet.

Skifte B kan godkännas för utsädesproduktion, eftersom utsädesodlingens totala areal på över 2 ha leder till att isoleringskravet från varje jordbruksskifte i odlingen till utomstående timotejbestånd är 50 m. Med odling avses all produktion av samma sort, inte ett enskilt skifte i odlingen.

Skifte C kan godkännas för utsädesproduktion, eftersom grönfodret har bärgats före utsädesodlingens blomning.